

12 MJERA ZA RADNIKE: JAVNA SREDSTVA USMJERITI U SPAŠAVANJE RADNIH MJESTA, A NE PROFITA POSLODAVACA

Unatoč stupanju na snagu prvog paketa javnih potpora za ublažavanje ekonomskih i socijalnih posljedica krize uzrokovane virusom COVID-19, dovršenoga prije desetak dana usvajanjem mjere *potpora za očuvanje radnih mjesta*, radnici su sve izloženiji otpuštanju, neisplati ili smanjivanju plaća (čak i kada poslodavci za njih uzimaju potpore), opasnosti od zaraze dok rade (zbog slabe ili izostanka zaštite), kršenju radnih i sindikalnih prava i dr.

Kada je riječ o provedbi potpore za očuvanje radnih mjesta, Savez samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH) već danima zaprima **masovne pritužbe radnika o tome kako im poslodavci krađu novac jer potpore koje primaju od države uopće ne isplaćuju radnicima, isplaćuju ih samo djelomično, ili pak plaću svode samo na potporu ili dio potpore**. Rekli bismo već viđeno, jer hrvatski poslodavci (uz časne iznimke) ni u prošlosti nisu ničim opravdali da zaslužuju sredstva poreznih obveznika, a u ovim teškim vremenima posebno su razvili sposobnost lova u mutnom!

No, HUP i druge lobističke poslodavačke skupine ovo ne brine, oni i dalje agresivno traže sve za sebe: otpis svega, svima, odmah.

Uoči donošenja drugog paketa pomoći, temeljem naših dosadašnjih prijedloga kao i nastale prakse u provedbi potpora SSSH od Vlade traži da Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ) **isplatu potpora radnicima čiji su poslodavci zaposleni, vrši neposredno na tekuće račune radnika**. To nije jednostavno ali je moguće, i to je jedini način zaustavljanja poslodavaca u ovoj masovnoj krađi javnog novca. Ovo upravo potvrđuje naš ranije iskazani zahtjev: javnim potporama neposredno radnicima neupitno će se okoristiti i poslodavci jer država preuzima dio troška rada, dok je vrlo upitno hoće li se potpore poslodavcima prelitati i u korist radnika.

Stoga, uoči usvajanja drugog paketa smatramo korisnim zatražiti, ponoviti i pojasniti sljedećih **12 zahtjeva, odnosno prijedloga**, koje smo već elaborirali kako u javnoj komunikaciji, tako i u okvirima socijalnog dijaloga:

1. Potpora radniku kada je poslodavac zatvoren odlukom nadležnog tijela

Isplatu iznosa potpore radniku koji ne radi jer je poslodavac zatvoren preuzima neposredno HZZ i uplaćuje na radnikov tekući račun, uz uvjete: „nula prihoda“ poslodavca i zadržavanje svih radnika zaposlenih po bilo kojem obliku ugovora o radu (što uključuje obvezu produženja ugovora o radu sklopljenih na određeno vrijeme). Potpora, uz neto iznos u visini 3.250,00 kuna, u ovom slučaju mora uključivati i 20 posto doprinosa za mirovinsko osiguranje.

2. Potpora radniku kada poslodavac radi, ali ima pad poslovne aktivnosti i prihoda

Radnik, kod poslodavca koji radi ali ima pad poslovne aktivnosti i prihoda, prima plaću koju obračunava i isplaćuje poslodavac, a u koju je uključena i potpora HZZ-a, uz uvjete: smanjeni prihod poslodavca od najmanje 20 posto, zadržavanje zaposlenih i isplata razlike do pune plaće (uz dokaz o isplati neto plaće koju dostavlja poslodavac, HZZ i Porezna uprava moraju nadzirati i iznos mase neto plaća).

Savez samostalnih sindikata Hrvatske predstavlja više od 100.000 radnika sindikalno organiziranih u 20-ak sindikata privatnog i javnog sektora. Naša je misija sustavno raditi na poboljšanju kvalitete radnih mjesta te radnih i životnih uvjeta svojih članova, ali i svih ljudi u Hrvatskoj. SSSH je član Europske konfederacije sindikata (ETUC) i Međunarodne konfederacije sindikata (ITUC).

3. Potpore radniku kada je dio poslodavca zatvoren, a dio radi

Radnik iz dijela poslodavca koji je zatvoren, ako ne radi ima pravo na potporu HZZ-a na svoj tekući račun i mirovinsko osiguranje, a radnik iz dijela poslodavca koji radi prima plaću radnog mjesta uz potporu HZZ-a. Drugim riječima, omogućiti kombiniranje obje vrste potpore kod istog poslodavca, ovisno o različitim djelatnostima kojima se bavi, a u interesu radnika koji su se našli u različitim situacijama.

4. Mali dioničar i radnički predstavnik u nadzornom ili upravnom tijelu

Radnik-mali dioničar i radnički predstavnik u nadzornom ili upravnom tijelu ima pravo na potporu HZZ-a. Radnik u radničkom dioničarstvu ima pravo na potporu, uz uvjet neisplate dobiti odnosno dividende.

5. Mirovinski doprinos

U slučaju otpisa poslodavcima duga za porez i doprinose na i iz plaće, država mora preuzeti uplatu doprinosa za mirovinsko osiguranje za radnike kojima ih je poslodavac dužan obračunavati ali ne i uplaćivati.

6. Tripartitni sporazum odnosno kolektivni ugovor

Članak 95. Zakona o radu, među ostalim, kaže kako radnik ima pravo na naknadu plaće za vrijeme prekida rada do kojega je došlo krivnjom poslodavca ili zbog drugih okolnosti za koje radnik nije odgovoran što znači da „čekanje na rad“, koje HUP i drugi poslodavački lobisti tako zdušno uporno zahtijevaju, već postoji u temeljnom radnom propisu. No, ono što oni od Vlade zapravo traže, a što uopće nije stvar Zakona o radu, jeste da država naknade radnicima u cijelosti preuzme na sebe (iako je to država već učinila potporama HZZ-a - bilo da je poslodavac zatvoren ili mu je smanjen prihod).

Dakle, odredba postoji u temeljnom radnom propisu i potpore se već isplaćuju. U slučaju da bilo koja strana argumentira kako to nije dovoljno i/ili je potrebno bolje urediti, **SSSH je spreman o tome, ali i o drugim pitanjima, sudjelovati u postizanju dogovora i potpisivanju tripartitnog sporazuma odnosno kolektivnog ugovora koji bi se odlukom ministra rada proširio na sve poslodavce** (i time bio iznad propisa). Na ovaj bi način socijalni partneri, uključujući HUP, pokazali da su spremni na sebe preuzeti dio odgovornosti u suočavanju s krizom, umjesto da isključivo lobiraju za poteze koje poduzima i za njih odgovornost preuzima Vlada.

7. Zaštita stranih radnika

Strani radnici, koji u Hrvatskoj rade putem kvote i dozvola za boravak i rad, zbog nepoznavanja jezika i pravnog sustava, posebno su izloženi kršenju njihovih radničkih prava. Mnogi od njih ovih dana zakonito ili nezakonito ostaju bez posla, što u njihovom slučaju često znači i ostanak bez prihoda, bez smještaja ako je isti osigurao poslodavac, i bez zdravstvenog osiguranja, a u toj situaciji ne mogu napustiti ni državu zbog zatvorenih granica. Tražimo da se ovim radnicima bez odgode omogući ostvarivanje prava na boravak iz humanitarnih razloga i ostvarivanje zdravstvenog osiguranja te pojačano nadziranje poslodavaca koji zapošljavaju strance i strogo sankcioniranje onih koji krše radnička prava.

8. Poboljšanje uvjeta karantene vozačima u domaćem i međunarodnom prijevozu roba

Nužno je hitno poboljšati uvjete za boravak vozača u međunarodnom prijevozu roba u karantenama, kao i onima u domaćem prijevozu ako im se tako odredi, jer te uvjete, a posebice uvjete samoizolacije u kabinama kamiona, vozači sve teže podnose. Naime, razdoblje iza njih, s ograničenim uvjetima za kvalitetan odmor, predugo je trajao, a kraj onome što slijedi još se ne nazire.

9. Obustava isplata dobiti i dividende dioničarima

Interes njihovih radnika i ekonomije u uvjetima virusa COVID-19 mora imati prednost pred isplatom dobiti i dividende dioničarima kako bi se zaštitila radna mjesta i prihodi radnika u trgovačkim društvima.

Neisplata dobiti i dividende dioničarima mora biti uvjet dodjele potpora koje financiraju porezni obveznici.

Ako se isplate dobiti i dividende nastave, potrebno je povećati porez na njih kako bi se ojačao prihod proračuna iz kojega se javne potpore isplaćuju.

10. Potpore građanima

Dok traje stanje virusa COVID-19, zabraniti blokadu računa građana počevši od 1. ožujka 2020. Račune koji su od tada blokirani, FINA mora odmah deblokirati.

Također, obustaviti ovrhe, zaustaviti deložaciju i isključivanje struje, vode, plina i dr.

Građane privremeno osloboditi plaćanja troškova komunalne i vodne naknade prema jedinicama lokalne samouprave (JLS) i trgovačkim društvima čiji su osnivači JLS.

Pozivamo JLS-e da kućanstva s niskim prihodima oslobode plaćanja stanarine te da za njih uvedu vaučere za hranu.

S komercijalnim bankama dogovoriti zamrzavanje obveza po kreditima do kraja 2020. ili produžetak otplate kredita.

11. Analiza stanja posebice novog priljeva u nezaposlenost

HZZ mora dnevno pratiti, analizirati i objavljivati podatke o priljevu radnika u nezaposlenost po sektorima, oblicima ugovora o radu po kojima su radili prije ulaska u nezaposlenost, oblicima prestanka ugovora o radu, veličini poduzeća, jesu li poduzeća prestala s radom (zašto) ili rade i dr.

12. Objava i ažuriranje popisa poslodavaca kojima su odobrene potpore

Na službenoj web-stranici HZZ treba odmah objaviti odnosno učiniti dostupnim javnosti (riječ je o potporama na teret poreznih obveznika) popis poslodavaca kojima su odobrene potpore (odvojeno: zatvoreni i koji rade).

Ističemo da smo inicijative za uplatu potpora na račune radnika, vođenje dnevne detaljne analize priljeva u nezaposlenost te objavu popisa poslodavaca kojima su odobrene potpore za očuvanje radnih mjesta, već usmeno i pisano uputili Ministarstvu rada i mirovinskog sustava i Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, ali do danas nismo dobili nikakav odgovor.

S poštovanjem,
Mladen Novosel, predsjednik SSSH